

Govor ministra Goebbelsa ob koncu leta

Berlin, 1. jan. Minister dr. Goebbels je govoril ob koncu leta po radiju nemškemu narodu. Med drugim je dejal, da je zatekel konec vojnega leta 1944 zapadno človeštvo v resnično tragičnem položaju. Ako so upali zapejani evropski narodi po petih letih vojne, da se bo njihov brezupni položaj po prihodu angloameriških sil olajšal, so se v tem upanju pac grozno razočarali. Kjen kol so se pojavili sovražniki Reicha in novega evropskega reda, so jin takoj sledili lakiota, beda ter politična in gospodarska zmuda. Leta 1944 je zanesio splošno krizo Evropo in celo vsega nranega sveta na novo višino. Zaključuje se vojno leta 1944 je bilo leto naše preizkušnje. Toda na njegovem koncu stoji triumf naše življosti. Vojna se odloča vedno šele v poslednji rundi. Ako mislijo v Londonu, Washingtonu in Moskvi, da pri tem mi ne bomo imeli nikake besede, bodo morali to svoje mnenje temeljito izpremeniti, kot so jih morali že mnogo o nas. V bodoče bodo prisiljeni, da se se marsičesa naute. Sinovali narod naših nasprotnikov bodo morali plačevati zmote svojih vodstev s krvijo in življenjem tako dolgo, dokler ne bodo sposobni, da nemškega naroda ni mogče premagati in da je zato — sam dočen — za zmago. Novo leto nas bo našlo pripravljene. Niti sekunde ne bomo oklevali ali se bali. Kakor smo obvladali staro leto, hočemo obdržati v svoji oblasti tudi novo. Naj nam prinese kar že hoče, mi smo pripravljeni. Nemški narod bo še tedaj povezel svoje orozje, ko bo imel zmago trdo v roki, in niti sekunde prej. Kakor zelo ljubimo mir, bo moral biti ta mir zmagovit, da se nam ga ne bo treba nikdar stramovati. To je naš neizpremenljiv sklep. Nova bojno in vojno leto bo našlo nemški narod in njegovo vodstvo stalno pripravljena na vsak položaj.

V teh divjih vtihjih je stal nemški narod kot skala v morju. Njegovi sovražniki so mislili že, da je pot v Berlin prostata. Toda zgodilo se je za nekaj nerazumljivega. Nemški narod in njegovo vodstvo nista mislila na kapitalizacijo. Z brezprimerim naporom vseh sil sta si ustvarila zopet trdno tla pod nogami! Ideja je zmagala nad surovo silo. Nobena kriza ni bila dovolj močna da bi nas zadevala v naš življenski živec.

Zlivimo je poučarili minister, v času prevednotenja vseh vrednot. Nemški narod razpolaga v njem z možem, ki je vreden tega časa in ki ga bo končno tudi ukrötiti. On je vtelesenje svojega časa. Ako si bo Evropa rešila svoje življenje, potem le z

njim. Naši nasprotniki so si edini le v svojem srdu, v svoji peklenski uničevalni bliznosti, ki je naperjena proti vsemu, o čemer misli, da se dviga nad njo. Sicer lahko podpirajo in zažigajo, toda manjka jim sila za postavitev nevega v nobenem položaju namesto našega opustošenega sveta. Tato so bodo nujno namereni izjavili. Njihova navidezno nepremagljiva moč je prekorčila svoj vlek v trenutku, ko je prisilila nemški narod k zadnji preizkušnji, iz katere je izšel močnejši kot vse sile.

Leta 1944 je bilo leto naše preizkušnje. Toda na njegovem koncu stoji triumf naše življosti. Vojna se odloča vedno šele v poslednji rundi. Ako mislijo v Londonu, Washingtonu in Moskvi, da pri tem mi ne bomo imeli nikake besede, bodo morali to svoje mnenje temeljito izpremeniti, kot so jih morali že mnogo o nas. V bodoče bodo prisiljeni, da se se marsičesa naute. Sinovali narod naših nasprotnikov bodo morali plačevati zmote svojih vodstev s krvijo in življenjem tako dolgo, dokler ne bodo sposobni, da nemškega naroda ni mogče premagati in da je zato — sam dočen — za zmago. Novo leto nas bo našlo pripravljene. Niti sekunde ne bomo oklevali ali se bali. Kakor smo obvladali staro leto, hočemo obdržati v svoji oblasti tudi novo. Naj nam prinese kar že hoče, mi smo pripravljeni. Nemški narod bo še tedaj povezel svoje orozje, ko bo imel zmago trdo v roki, in niti sekunde prej. Kakor zelo ljubimo mir, bo moral biti ta mir zmagovit, da se nam ga ne bo treba nikdar stramovati. To je naš neizpremenljiv sklep. Nova bojno in vojno leto bo našlo nemški narod in njegovo vodstvo stalno pripravljena na vsak položaj.

OKW-Bericht vom Sonntag:

Schwerpunkte der Winterschlacht im Westen bei Rochefort und Bastogne

Landungsversuch an der Ligurischen Küste zerschlagen — In der Abwehrschlacht um Budapest verloren die Bolschewisten in einer Woche 415 Panzer — Dritte Schlacht in Kurland abgeflaut — Terrorangriffe gegen west- und südwestdeutsches Gebiet — Versteckfeuer auf London — Deutsche U-Boote versenkten 6 Schiffe mit 25.600 BRT

Aus dem Führerhauptquartier, 31. Dez. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In die Winterschlacht zwischen Maas und Mosel sind von beiden Seiten so starke Kräfte herangeführt worden, dass unter Entbüssung der übrigen Fronten etwa die Hälfte aller auf dem westlichen Kriegsschauplatz stehenden Divisionen in diese Schlacht verwickelt sind.

Ihre Schwerpunkte liegen im Raum von Rochefort und Bastogne. Dem eigenen Angriff südwestlich und südöstlich von Bastogne versucht der Feind durch starke Geogenangriffe in die südlische Flanke unseres Angriffskeitals zu begegnen. In erbitterten Kämpfen wurde diese Absicht vereitelt. 34 feindliche Panzer dabei vernichtet. Die Schlacht geht weiter.

Das Fernfeuer auf die feindlichen Nachschubstypen Lüttich und Antwerpen dauert an.

An der Ligurischen Küste wurde südlich Massa ein Landungsversuch schwächer feindlicher Kräfte zerschlagen. Der Gegner Hess zahlreiche Tote und Gefangene zurück. An der übrigen Front in Mittelitalien kam es auch gestern zu keinen Kampfhandlungen von Bedeutung.

Im ungarischen Kampfraum führten die Bolschewisten zwischen der Drau, dem Plattensee und der Südgrenze der Slowakei nach ihren in den letzten Wochen erlittenen hohen Verlusten nur zusammenhanglose Angriffe, die abgewiesen wurden. Ihre Versuche, von mehreren Seiten in Budapest

einzudringen, zerschlug die tapfere deutsch-ungarische Besatzung an den Stadträndern. In der Abwehrschlacht westlich und nördlich Budapest verloren die Sowjets vom 20. bis 27. Dezember insgesamt 415 Panzer.

Im Zuge der slowakischen Grenze dehnte der Feind seine nach Norden gerichteten Durchbruchsversuche auf weitere Abschnitte aus. In harten Gebirgskämpfen wurden die feindlichen Angriffe zwischen dem Gran und dem Quellgebiet des Sajo abgewiesen oder nach geringen Anfangserfolgen zum Stehen gebracht.

An der Front von der Ostslowakei bis zur Memel blieb die Gefechtstätigkeit weiterhin gering.

Nach 10 Tagen heftiger Kämpfe ist die dritte Schlacht in Kurland gestern abgeflaut. Wo der Feind noch angriff, blieb er in unserem Feuer liegen.

Die fernfeuer auf die feindlichen Nachschubstypen Lüttich und Antwerpen dauert an.

An der Ligurischen Küste wurde südlich Massa ein Landungsversuch schwächer feindlicher Kräfte zerschlagen. Der Gegner Hess zahlreiche Tote und Gefangene zurück. An der übrigen Front in Mittelitalien kam es auch gestern zu keinen Kampfhandlungen von Bedeutung.

Im ungarischen Kampfraum führten die Bolschewisten zwischen der Drau, dem Plattensee und der Südgrenze der Slowakei nach ihren in den letzten Wochen erlittenen hohen Verlusten nur zusammenhanglose Angriffe, die abgewiesen wurden. Ihre Versuche, von mehreren Seiten in Budapest

zu erfolgen nahezu gescheitert.

Deutsche Unterseeboote setzen ihren schweren Kampf gegen den feindlichen Nachschub fort. In den Gewässern um England versenkten sie neuerdings 6 Schiffe mit 25.600 BRT, darunter einen mit Munition beladenen Frachter.

Nedeljsko vojno poročilo:

Težišče zimske bitke na zapadu pri Rochefortu in Bastognu

Ob ligurski obali razbiti poizkus izkreanja — V obrambni bitki za Budimpešto so izgubili boljševiki v enem tednu 415 oklopnikov — V Kurlandji se je zaključila tretja bitka — Teroristični napadi na zapadno in jugozapadno Nemčijo Povračilni ognjeni na London — Nemške podmornice so potopile 6 ladij s 25.600 BRT

Führerjot glavni stan, 31. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja:

V zimsko bitko med Maaso in Mozelom so bile dovedene z obeh strani tako močne sile, da je zapateno v to bitko približno polovico vseh divizij, kar jih je na padinam bojni skupini, tako da ostali odsek bojišča mirujejo.

Težišča te bitke so na področju Rocheforta in Bastogne. Nasemu napadu jugozapadno in jugovzhodno ob Bastognu se je skupaj sovražnik zoperstavil z močnimi protinapadi v južni bok našega napadnega klina. V ogorenih bojih smo to namero preprečili ter pri tem umetili 34 sovražnikov oklopnikov. Bitka se nadaljuje.

Sovražnikovski oskrbovalni oporišči Liege in Antverne nadalje obstrelijujemo z dajno-streljivo orožjem.

Ob ligurski obali smo južno od Masse razbil poskus izkreanja sibkijskih sovražnikovih sil. Mnogo sovražnikov je bilo ubitih ali ujetih. Na ostarem bojišču v srednjem Italiji tudi včeraj ni bilo nobenih pomembnih bojov.

Na madžarskem bojišču so izvedli boljševiki med Dravo, Blatnim jezerom in južno-slovaško mejo po visokih izgubah, ki so jih utrpljeli v poslednjih tednih, samo napade brez vsake zvezje, ki smo jih odbili. Hrabra nemško-madžarska posadka je ob mestnem robu razbila njihove poskuse, da bi v več strani vdrli v Budimpešto. V obrambni bitki zapadno in severno od Budimpešte so izgubili boljševiki od 20. do 27. decembra skupno 415 oklopnikov.

Vzdolj slovenske meje je razširil sovražnik svoje proti severu usmerjene pobojne poskuse na nadaljnje odseke. V trdih goriskih bojih smo med Gramom in Izilom Saja odbili sovražnikove napade ali pa jih po mognih začetnih uspehih zaustavili.

Na bojišču od vzhodne Slovaške do Mele je bilo bojno delovanje nadalje nezavetno.

Po desetih dnevih silnih bojov se je včeraj končala tretja bitka v Kurlandiji. Kjer je sovražnik še napadal, je občil v našem ognju.

Stockholm, 1. jan. Posebni dopisnik lista »Daily Mail« Walter Farr poroča o boj Ščetki bomb za angloameriški skupini in priznava, da so strelijali Nemci več tednov z letečimi bombami na zapadno bojišču in v njegovem zaledju. Pošen obso brez vse zvezje, ki smo jih odbili. Hrabra nemško-madžarska posadka je ob mestnem robu razbila njihove poskuse, da bi v več strani vdrli v Budimpešto. V obrambni bitki zapadno in severno od Budimpešte so izgubili boljševiki od 20. do 27. decembra skupno 415 oklopnikov.

Vzdolj slovenske meje je razširil sovražnik svoje proti severu usmerjene pobojne poskuse na nadaljnje odseke. V trdih goriskih bojih smo med Gramom in Izilom Saja odbili sovražnikove napade ali pa jih po mognih začetnih uspehih zaustavili.

Na bojišču od vzhodne Slovaške do Mele je bilo bojno delovanje nadalje nezavetno.

Po desetih dnevih silnih bojov se je včeraj končala tretja bitka v Kurlandiji. Kjer je sovražnik še napadal, je občil v našem ognju.

Novoletna poslanica prezidenta Rupnika

Za novo leto je imel sroči ob poti 20. ur predsednik general Leon Rupnik po radu naslednji nagovor, v katerem je podal kratki oiri narodnega dela in uspehov v preteklem letu ter označil smernice za delo in borbo v letu 1945.

Dejal je:

Dragi moji slovenski rojaki!

Z istimi besedami, ob istem času in z istega mesta sem vas pozdravil danes pred letom, ko smo odslavljali leto 1943 in smo polagali svoje upe v leto 1944.

Takrat sem dejal, da izpolnitve programa našega novega življenja ni mogoče v okviru enega samega koledarskega leta, ampak da je naše vstajenje odvisno od trajnih naporov nas samih, od trajne zaposlitve vse naše dobre volje in vse naših moči in da sta za to potrebni skrajna enotnost in mišljeno v nastopanju ter discipliniranost.

Takrat sem se tudi zahvalil vsem onim Slovencem, ki so si zaradi vsega izpolnitve dolžnosti do Božja naroda in domovine lahko lastni zasluži, da so oni pritegnili na našo pozornost Nemčije, nam tako zasigurali njen varstvo in pomoč in tem v najtežjem času izdejstvovali našo rešitev iz brezigradnega položaja, v katerem smo se nahajali ob 8. septembra 1943.

To so bili naši hrabi prvi domobranci, ki so se zavezali v delavi, del našega življenstva, ki se je zavedala dolžnosti in domovini, ter Bogu, narodu in domovini zvesta.

Ce ozrem na razdobje med svojim lanskim in letosnjim novoletnim pozdravom, me vztrajno, zvesto izpolnitve naših dolžnosti teh najboljših Slovencev v Slovenjih navdaja s ponosom in hvalenostjo. Svoje najpomembnejše priznanje so rojaki dobili tudi od samega našega SS-Obergruppenführera g. Erwina Rösenerja, čigar dnevna povelje, ki ga je izdal za naše domobranci in policijo, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka. Ce je naša domobranice v letu 1943 naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje življene in za varnost slovenskega naroda. Pridružujejo se jim oni drugi Slovenci v Slovenjih, ki so morali iste zrte doprnesti vsled zahrbnega napada slovapskih sovražnikov poštenega slovenskega naroda. Te žrtve, po menju dragocen temelj našega prenika, so zavestne, da se naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje življene in za varnost slovenskega naroda. Pridružujejo se jim oni drugi Slovenci v Slovenjih, ki so morali iste zrte doprnesti vsled zahrbnega napada slovapskih sovražnikov poštenega slovenskega naroda. Te žrtve, po menju dragocen temelj našega prenika, so zavestne, da se naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje življene in za varnost slovenskega naroda. Pridružujejo se jim oni drugi Slovenci v Slovenjih, ki so morali iste zrte doprnesti vsled zahrbnega napada slovapskih sovražnikov poštenega slovenskega naroda. Te žrtve, po menju dragocen temelj našega prenika, so zavestne, da se naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje življene in za varnost slovenskega naroda. Pridružujejo se jim oni drugi Slovenci v Slovenjih, ki so morali iste zrte doprnesti vsled zahrbnega napada slovapskih sovražnikov poštenega slovenskega naroda. Te žrtve, po menju dragocen temelj našega prenika, so zavestne, da se naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje življene in za varnost slovenskega naroda. Pridružujejo se jim oni drugi Slovenci v Slovenjih, ki so morali iste zrte doprnesti vsled zahrbnega napada slovapskih sovražnikov poštenega slovenskega naroda. Te žrtve, po menju dragocen temelj našega prenika, so zavestne, da se naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje življene in za varnost slovenskega naroda. Pridružujejo se jim oni drugi Slovenci v Slovenjih, ki so morali iste zrte doprnesti vsled zahrbnega napada slovapskih sovražnikov poštenega slovenskega naroda. Te žrtve, po menju dragocen temelj našega prenika, so zavestne, da se naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje življene in za varnost slovenskega naroda. Pridružujejo se jim oni drugi Slovenci v Slovenjih, ki so morali iste zrte doprnesti vsled zahrbnega napada slovapskih sovražnikov poštenega slovenskega naroda. Te žrtve, po menju dragocen temelj našega prenika, so zavestne, da se naši domobranci in policija, mora navdušiti slahernega slovenskega vojaka.

Predvsem so to oni nemški slovenski vojaki, ki so v boju moralji živrotvori svoje živ

Kulturni razčledi

O Jakopičevem svetišču

kjer ustvarja mladi mojster Rihard Debenjak

Dne 6. t. m., na dan sv. Miklavža, je bila v ljubljanski stolnici lepa slovesnost. Prevzeten gospod R. Gregorij Rožman, škof ljubljanski, je blagoslovil in izročil svojemu námu krasno podobo sv. Miklavža. Nova podoba, ki je notranjosti velike cerkev v okviru, je delo akadem. slikarja Riharda Debenjaka, znanega in priznanega slovenega upodabljalca.

Za razvijajočo se in stalno rastjočo ustvarjalno delo mladega R. Debenjaka je bilo prav dolevo večjega obsegba (ploskev devet kvadratnih metrov) zanimiv in tehten preizkus, hvaljevalec naloga, ki jo je v polni merti tako za narodnike kakor za javnost in slednjic tudi s slikarskega gledišča zadovoljivo rešil. Umetnik je ob tej priliki dokazal, da zna dovršeno ustvarjati tudi na ploskvah tako velikega obsega, kjer ni mogoč delati »z enim zamahom« zaradi nelahlkega pregleda z bližko, pomanjkanja primernega svetlobe in tolko drugih nedostatkov z ene, z druge strani pa je moral računati z vrsto odsilnih ovir.

Sv. Miklavž v ljubljanski stolnici

Debenjak je ustvarjal slovenškega sv. Miklavža dva meseca. Delo je moral često prekiniti, predvsem zaradi vremena. Pomanjkanje svetlobe je namreč močno oteževalo delo. Precej časa so vzel tudi alarmi Klub vsem oviram pa je delo lepo in hitro napredovalo, in je bilo za časa dovršeno.

Morda ni zgolj naključje, da v ateljeju, kjer je dolga leta ustvarjal nesmrtni mojster Rihard Jakopič, kjer so nastale neštvenile umetnine neprecenljive vrednosti, da v tej delavnici ustvarja in prehrani mladi mojster Rihard Debenjak. Človek nehotne na to pomisli, ko obstane pred starim, ne kdo ve kako čvrst in skedenj na idiličnem Mirju. Kdor se ni bil v Jakopičevem svetišču, obstane negotov pred vrati skedenja, prav takšnim, kakršna so po Dovčniku in po drugih predelih naše domovine. Potem počasi vstopi v temo skedenja, delno spremenjenega v nekakšen hodnik ali predstavo. Ce bit se tam spreduj na desni ne odprla vrata in če bi ne zategnula električna luč pod strehom, bi človek ne vedel ne kod ne kam. Nenaden prehod v svetlobo ga ovesti in km v stop, v atelje, se takoj zave, da je v Ljubljani. Prostora soba z dvema velikima oknoma; eno nudi razgled po tistem Mirju, drugo na Trnovo. Ta atelje je takoj po potresu sezidal Jakopičev brat znamenom, da mu bo bivalično do smrti. In tu je mojster našega impresionizma preživel večji del svojega dolga v nenavadno plodovitega življenja. Tu je doživil radosti in grenkobe. Ko se je Rihard Jakopič poslovil od življenja, je bila njegova delavnica prav za prav skoraj v razvah. Široka okna so bila dolno z lepenko obložena, peč napol podrt, polištvo obrabljeno, razpadajoče. Od vseposod na je velja neugana ustvarjalna sva, nepramgliva volja do dela, ki je stala visoko nad vsem posvetnim. Ze na prvi pogled je obiskovale lahko spoznal, kako obsežno je bilo delo Riharda Jakopija. Steno so bile vse popisane; nanje je namreč mojster zapisoval naročilo, nih obliko in velikost. Sverna stena, ki jo dneva svetloba močno osvetljuje, je bila dobrošeno preluknjana od žebrijev, na katerih so visele nesterne podobe. Na te steni je mojster z izkušenim pogledom presodil sleherno delo, ki ga je bil dovršil. S te stene so podobe romale v naročnikovo posest ali pa so ostale še kako uro v delavnici, da je večja mojstrovina roka odstranila nedostek, ki ga je zasedlo kritično in strogo oko. Tla Jakopičeve delavnice so bila delno namizana z barvo. Jasno je bilo vidno mesto, kjer je nesmrtni mojster ustvarjal. Tam je bila na tleh še posebno debela plast barve. Dve globoki vdolbini pa sta nedvomno kazali, kje je Jakopič stal, ko je n'egov čopči čaral na platno koščke naše zemlje in nesterne druge motte.

Mimo okolje, kakršno je še posebej v tem delu Mirja, je posven ustrezalo temu močnemu ustvarjalnemu duhu. V tej sobi je prihajala Jakopičeva neizčrpana ustvarjalna sila do pravega izraza. Često je delal cele noči. Bil je neutrudljiv mojster. Bil je zrazit ustvarjač, ki je posvetil skoraj vse svoje življenje temu področju umetnosti.

Na velikega mojstra spominja danes v njegovem nekdajnem ateljeju edino velika miza Rihard Debenjak, ki je ohranil za spomin. Na njej so še barve, ki jih je Jakopič mescal. Pa še nekaj je ostalo, kar poleg vidnega spominja na nesmrtnega mojstra. Še zmeraj se v delavnici tuti Jakopičeva navzočnost, nekaj slamega veje iz prebarvanih sten, iz očiščenega poda, iz pokrite mize: nesmrtni duh je še zmeraj pričujejo.

Na velikega mojstra spominja danes v njegovem nekdajnem ateljeju edino velika miza Rihard Debenjak, ki je ohranil za spomin. Na njej so še barve, ki jih je Jakopič mescal. Pa še nekaj je ostalo, kar poleg vidnega spominja na nesmrtnega mojstra. Še zmeraj se v delavnici tuti Jakopičeva navzočnost, nekaj slamega veje iz prebarvanih sten, iz očiščenega poda, iz pokrite mize: nesmrtni duh je še zmeraj pričujejo.

Rihard Debenjak je primorski rojak. Izhaja iz družine, kateri članji so bili izborni člani. Vendar zaprva ni kazalo, da bo malo Riko postal kdaj umetnik. Ni se zavedal, da ima upodabljalski dar. Tako se je zgodilo, da je šel v službo k železnici. postal je prometnik v Novem Sadu. Da bi si krajši čas, je ob prostih urah skiciral svoje službene tovareše. Nekod pa mu je nekaj železniški uradnik, njegov tovaris, ogledujec skice, rekel, da ni ustvarjen za železničar. Svetoval mu je, naj se posveti upodabljalskemu študiju in naj gre v Beograd na Umetnostno akademijo. Takrat 22letni Debenjak se je res odločil, da pojde v bivšo jugoslovansko glavno mesto, da se posveti tej lepi umetnosti. Na beograjski Umetnostni akademiji je študiral sedem let. Bil je zmeraj odličnik in je tudi diplomiral z odliko. Že med študijem je vzbudil pozornost s svojimi deli, razstavljenimi na slovenskih razstavah. Po dovršenih študijih je priredil svojo prvo samostojno razstavo v Beogradu, s katero je dozivel lep moralen in tudi gmočen uspeh. Izkupiček s te razstave mu je omogočil, da se je podal v Francijo, kjer je v svrhu izpopolnitve obiskoval muzeje. V Franciji je bil dve leti še pol. Udeležil se je razstav jugoslovenskih upodabljajočih umetnikov v Parizu in v Haagu. Tuk pred izbruhom sedanje vojne se je vrnil v Ljubljano.

Po uspehih v tujini je Debenjak žel uspel tudi v našem mestu. Priredil je samostoj-

ne razstave svojih podob, s katerimi je vzbudil veliko pozornost in je kulturne kroge opozoril na svojo ustvarjalno silo. Njegova pri-

Rihard Debenjak

zadevanja so bila v polni meri priznana. Nedvomno pa je, da madri Rihard Debenjak še ni dosegel svojega vrha, da nam ho njegova mojstroska roka ustvarila še lepša in vrednejša dela. — ab.

Ob vekanju nad revščino dramske produkcije

so se sprožile tehtne misli o Mrakovem „Maratu“

Pred nedavnim nas je čudno ospnuli izid knjige, ki je — z ozirom na gornja izvajanja — v najvišjem smislu slovenska in tudi v najvišjem smislu neslovenska. Govorim o novi tragediji Ivana Mraka — »Marat«, drami iz revolucije in tudi — drami o revoluciji.

Naša malomeščanska sredina je delo Ivana Mraka gotovo ves čas njegovega ustvarjanja smatrala kot izraz necesa brezobilnega, nerazjasnjenega in nedozorelega; kot tisto a priori nedozorelost, ki ji ni mogoč podeliti splošnega, nizeliziranega spostovanja, darovanega stvaritvam ljudi, kateri so na kakršen kolik način presegli ali vsaj dosegli tisti usodni, neoznačljivi minimum naše provincialne umetnostne mere. V tem desetletnem predstodu in zlasti v njegovi stalnosti je samo po sebi nekaj skoro posilstvenega. Pravi pogled pa se nam odpre še, da preko predstoda pregledamo celotno delo dramatika Mraka. Tedaj bomo namreč odkrili, da pojemi o njegovem konfuznosti ni tečen — temveč čudežen, kajti ta preslisani (besedilo poudarjam kot kritik!) opus ni le nekonfuzen in nerazstavljen, temveč kaže ravno v doslednosti svoje miseline in oblikovne rasti edinstven primer harmoničnega ustvarjanja. In tako trdim, da ni niti bolj naravnega kakor da stojijo na zadežju Mrakovega dela usodna »Obločnica«, »Monna Gabrijela« in »Slepí proroki« in da se zdaj dopolnjuje v tragediji »Marat«. Čudesno, da se na naši načini, ki bi za mladenskim ognjemtem tistih sprevodil, kaže v strašni, nezaslani samotni. «In dvoje spoznani si stori nasproti kakor dvoje zrcal. Podoba je, da se je nekaj umirilo, toda Marat se poslednjih iztrga spoznanju, zažene se za usodo, postavi v boj in v tem boju propade. — Antični propad je to, brez vere v Bogin in oni svet, propad grškega tragičnega junaka, prostegega tistega verovanja, katero je onemogočilo ustvaritev krščanskega Odtipa ali Ajas. — Ko propade Marat, se v zvezniči povrnil tisič razpletlo preostale usode; oseba starega grofa d'Artoisa pa do konca spremila usodo vseh teh ljudi, dokler v silni trudnosti tudi sama ne omahne. Mogli bi reči, da sloni tragedija na tej čudoviti figur, ki prepleta dogajanje kakor vodilni motiv simfonije, s svojo koralno, bachovsko-muzikalno. Je pa to tisto, o čemer sem govoril spodjetka — veliki potok. In veliki potok leži nad misliščem tega dela, Priča, da je bil treba do to napraviti počasi, ker se dogajajo stvari v naravi, neko pot, ki je clovesko življenje. Oblika raste iz ideje: mrizo zamišljena kompozicija, kjer ne manjka nič in ni niti preveč, preprostina starih tragedij in triptika polnata jezik.

Svojevrstni simbol je, da je to delo nastalo v najboj zmedenih časih naše zgodovine.

Obstaja pa še drug, niti manj svejevrsten, a zelo trapek simbol. Simbol naše bornirane sredine, katera dramatiku z desetimi ali več dramami, ki so v najslabšem primeru vsaj povprečne, po dvajsetih letih dela še ni omogočila, da bi stopil na oder slovenskega, katera je z neverjetno enostavostjo igrajo podpovrčene komedije francoskih, čeških, razvojno pravilnih, pravilnih in urejnih del naše literature; nekaj polnega, preprostega in zrelega. Preslišani razvoj od »Obločnice«. Nova drama je obračun s tragično — neposredno doživljeno vprašanjem revolucije v naši lastni sredi. Kot prvo, osnovno označilo bi izustrel, da je to delo drama velikega pokaja in ce bi se lido nasmehnil ob pojmljih pokoj — drama in revolucija — pokoj, bi se preuranil.

Zgodba tragedije je zgodovinsko skoro doceca vrnji zapis o Maratovi smrti. Obnavlja njegovo poslednjo krčevito borbo, njegov konec in tem koncu poslednjo, najstrašnejšo tišino njegove usode. Zraven je še zgodba Charlotte de Corday, pletež manjših usod in v monumentalno skopih, včasih grotesknih pričah, kakor zveneta kulis, kose revolucionarjev, vrveža. Bistvena pa ostane na tem ozadju zadnjega borba silake Marata z usodo in smrtjo. Danes, ko sami doživljamo grozo množestvene smrti okrog nas in v nas, nam je bolj kakor kdaj umiljava ta borba poedinca. Poedinec Marat, človek, ki nosi v svoji besedi smrt za celo množico, v besedi, katere groza je nedolžna, a vendar uničujoča, ta strašni, drveči Titan revolucije — poedinec Marat, se naenkrat zave, kako sta se prebudi v njem dve čudni stvari: usoda in smrt. Blazneci Titan se skloni nadse in prisluhne: čuti, kakor raste v njem smrt, kakor dozorevajoč sadež, vzvražna se — in tu se pritiča tragedija. Poslej gledamo otpejanje z usodo, ki je v njem in se spraša, ter z usodo, ki hodi v njem in se spraša, ter z usodo, ki je v njem in se nekoga moža z imenom d'Artois, starega grofa in revolucionarja poslanca. Ta oseba je Maratov antič pod vendar v nečem tudi njegov dvojnič, njegov zopernik in obenem v višjem smislu njegov edini drug po usodi in spoznaju.

Spoznanje smrti, ničnosti, spoznanje Neizbižnega. In borba donikotskega Marata s tem spoznanjem, borba proti poslednji resnici je prava vsebina tragedije.

Tako čujemo skozi vse neurje dramatičnega dogajanja en sam sepetajoč, hlastav placi strašnega Marata, ki hoče prekritati udarice nihala na uru lastnega življenja. Marat tvega poslednjie reči, napreza vsej reči, si izpričuje sami sebi in drugim pravico svoje resničljubnosti, zmerom bolj glasno, zmerom groznejši in nad vsem vstavlja dvojnik leškatajdo ploskev glijotine. Najprvo je dvojnik nato klič usode. Poedinec Marat se zmanj potaplja v svoje ljudstvo, ta prijatelj ljudstva, iz njegove tesnoče raste hnta in se spremi čez vse. Intenzivno čujemo skozi hrup množice in skozirski možk njegovega zločnega poštenja,

Knjigne novice

Zupano L. Jezercer. Naš plodoviti in priljubljeni pisatelj Lojze Zupančič je pripravil naši mladi za božične praznike novo, lepo presečenje. Te dni sta izšli namest v tisku in založbi Učiteljske tiskarne novi pravljici za mladino. Prvi je naslov »Jezercer«, drugi pa »Čudežni rok.« Že naslove sama ugotovil razvjetno domišljijo naša mladina, ki bo prav gotovo vzbudila tudi omenjeni pravljici ter ju večkrat pozorno prebrala. Navdušila jo bo zgodba o mladem vilenškem kralju Mihaelku in njegovi lepi ženski vili Jezercer, ki pa tudi pravljica o kraljevskem postiru graščaku Marku, ki je bil svojim božičninskim podložnikom pravilen gospodar in ki je tako zasviral na čudežni rok, da so pritekli živali ter zaražale okrog Marka v njegove Barlice. Oba pravljici nas vodita v čarobni svet Gorjancev ter Belo Krajine, katere narodopisno bogastvo nam L. Zupancič zmeraj na novo odkriva. Okusno ne opremljena mladinska knjiga steje 118 strani. Ob sklepku je še slovarje manj znanih božičinskih besed. Posrečene ilustracije, ki so v smiselnem skladu s pravljicnim potekom, je plastično izdelal akademski slikar G. Birolla. Naj ne bo slovenske družine, ki ne bi imela v svoji rodbinski knjižnici pravkar izšla Zupančeve mladinske knjižne novosti.

Nenadoma nas je za vedno zapustil naš ljubljeni soprog, dobr oče, sin in brat, gospod ŠPOLAR IVAN sprevidnik E. C. Z. Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 2. januarja 1945 ob pol 11. uri z žal, kapele sv. Krištofa, k Sv. Križu. Ljubljana, 1. januarja 1945.

Zalujoča ŽENA z otroci in ostalo sorodstvo

Slovenci! Slovenke!

Po odredbi gospoda prezidenta Pokrajinske uprave odpira SOCIALNA POMOC v Ljubljani z novim letom svojo lastno NAKUPOVALNICO OBLACIL, OBUTVE, PERILA, POSTELJINNE ITD.

Glavna poslovnačica bo v Gradišču št. 4, nasproti Dramskega gledališča, ter bo prileč poslovati v torek, 2. januarja 1945.

Ko Socialna pomoč opozarja občinstvo na to važno socialno institucijo, ugotavlja sledete:

Dopravljeno so nabirkje blagovnih predmetov, ki jih je v tem letu izvršila Socialna pomoč, prineslo po radodostnosti dobrobiti Ljubljanskega zbirko, vendarle vsa ta zalogu hitro kopnil, ker so potrebe izredno velike. Da pa bomo v stanju v sestem letu vojne naditi rojakom, to je begunci in

načilih predmetov, kot obleke, obutve, perito, posteljino itd. Mi vemo zatrdo, da imate doma še lepo zalogu raznih oblačil, ki jih ne potrebuje, ki bi jih pa nujno potrebovali naši soročaki.

Zaradi tega pozivamo in prosimo vse Slovence in Slovenke:

Prodajte te oblačilne predmete nam, mi vam jih plačamo po dnevni ceni in hvaležni vam bomo za vsak predmet, ki nam ga boste prodali. Vi pa boste s tem storili lep socialen čin, ker boste pripomogli, da bomo lahko hitro oblikli in obuli potrebnega rojaka.

Naj ta poziv ne ostane brez odmeva. Opozarjajte vse svoje znanke na to večno socialno nakupovalnico. Posebno vas, materje in gospodinje, nujno prosimo: preglejte svoje omare in pohitite v našo nakupovalnico, ker zima je tu, neštečo naši rojki pa je način na bosih.

SOCIALNA POMOC.

Na prehodu iz starega v novo leto

Ljubljana, 1. januarja 1945.

Prehod iz starega v novo leto je Ljubljana letos praznovala v podobnem vremenu kot v prejšnjem praznik.

Klub vojnega časa so Ljubljanci tudi letos v skladu z razmerami praznovali prihod novega leta. Sestreljali so večnoma v domačem krogu, kjer so ure naločili potekajo v prijetnih pomembnih, družabnih igrach in

*O tem in onem***Kolona mravelj – kakor prava vojska**

Kitajci goje že več kakor osem sto let posebno vrsto mravelj, ki se ohranijo z gošenicami in z drugim mrčesom, da tako varujejo pred gošenicami nasade pomaranč in mandarin. V takem vrtu se ne more zarediti nobena gošenica. Mravelj stalno tekočo po stebrih in drevesnih vejh ter sproti ugonabljajo mrčes, nasadom pa ne storijo nobene škode. Na otoku Javi primašajo domačini mravelje s polja in gozda in jih devajo na mangova drevesa, da jih odčistijo skodljivega mrčesa.

Ta vrsta mravelj je v vsakem pogledu koristna. Je še mnogo vrst drugih mravelj, ki so zelo škodljive in nevarne. Te so strašne škodljivke, ki v kratkem času lahko upoštevajo cele nasade. Pred njimi so zlasti v nevarnosti veliki nasadi kave v Braziliji. Mravelje plezajo na bilke in jih grizejo. Če pomislimo, da je takih mraveljev na milijone, potem lahko vemo kakšno skodo povzročijo.

Se strašnega so mravelje-potovalki, ki zivijo zlasti v Afriki. Te živalice so dejansko gospodarje velikih pokrajin in so prav strah živali in ljudi. Za vrsto mravelj, ki se imenuje snafu, ni nobenih zaprek. Veličanske kolone teh mraveljev se prebijajo skozi pragozdove; če nalete na kako žival, ali človeka, ga napadejo z velikim pogružanjem.

Jub Avgust:

Kako sem se postoral med stenami

Jaz sem poslušal te zrele može in del svoje dela naprej. Pri tem sem si tihoma zelen, da bi tudi jaz nekoc postal uradnik, da bi imel tudi jaz kdaj uradniško kapo na glavi, kakor so jo imeli nekatere od teh, ter blizu in zvezde za vratom. Predlogičasno bi bilo navajati značilne poteze mnogih drugih v onih časih živečih uradnikov. O pokojnem Gabrijelu, ki je bil zelo velika postava, pa naj le povem, da so ga pod imenom »Nace« poznale vse »skandilje« ter vesele dnevine in nočne družbe.

Naj omenim pri tem opisovanju, da so bili tudi nekateri naših takratnih predstojnikov že v stari sodniji, pa tudi v novi palaci pravi originali in dobričine. Morda je bilo še več takih na deželi. Za te pa ne vem, ker sem služboval vselej 40 let le v Ljubljani.

Upam, da ne bom prav nič žalil spomina pokojnikov, če opisem nekaterje dogodke. Ko smo bili še v starih Križankah, je bil tam starejši svetnik g. G., ki je bil naravnost užitek poslušati, kadar se je smejal. Muhištati uradnik, o katerem sem napisal, kako navdušen lovec je bil, je večkrat kaj zabavnjega povedal, tako, da se je pričel ta gospod smejati. Bil je to bolj majhen, debel in že starejši gospod. Kako prisrčno se je smejal, ve le tisti, ki ga je slišal. Ko je prišel do »šiškarjev, se mu je od smeja tresel ščipalnik. Zraven si je brisal oči, kihal, vlekel robec iz žepa in se skoraj ni mogel ustaviti. Vsi so se z njimi smejali; tudi jaz sem se ponizno kribjal za mizo. Lepo se mi je zdelo, da so tudi nekateri taki gospodje tako družabni napram podrejenim. Toda kadar nam je pa ta gospod izročil svoje spise, takrat pa se je lahko samo on smejal, ne pa mi. Tedaj smo pa mi pogosto ugibali s povečevalnim steklom njegovo hieroglifike, stikal glave skupaj in ga hodili spraševati; kaj naj pomeni ta ali ona beseda. Bil je pa vedno zelo prijazen.

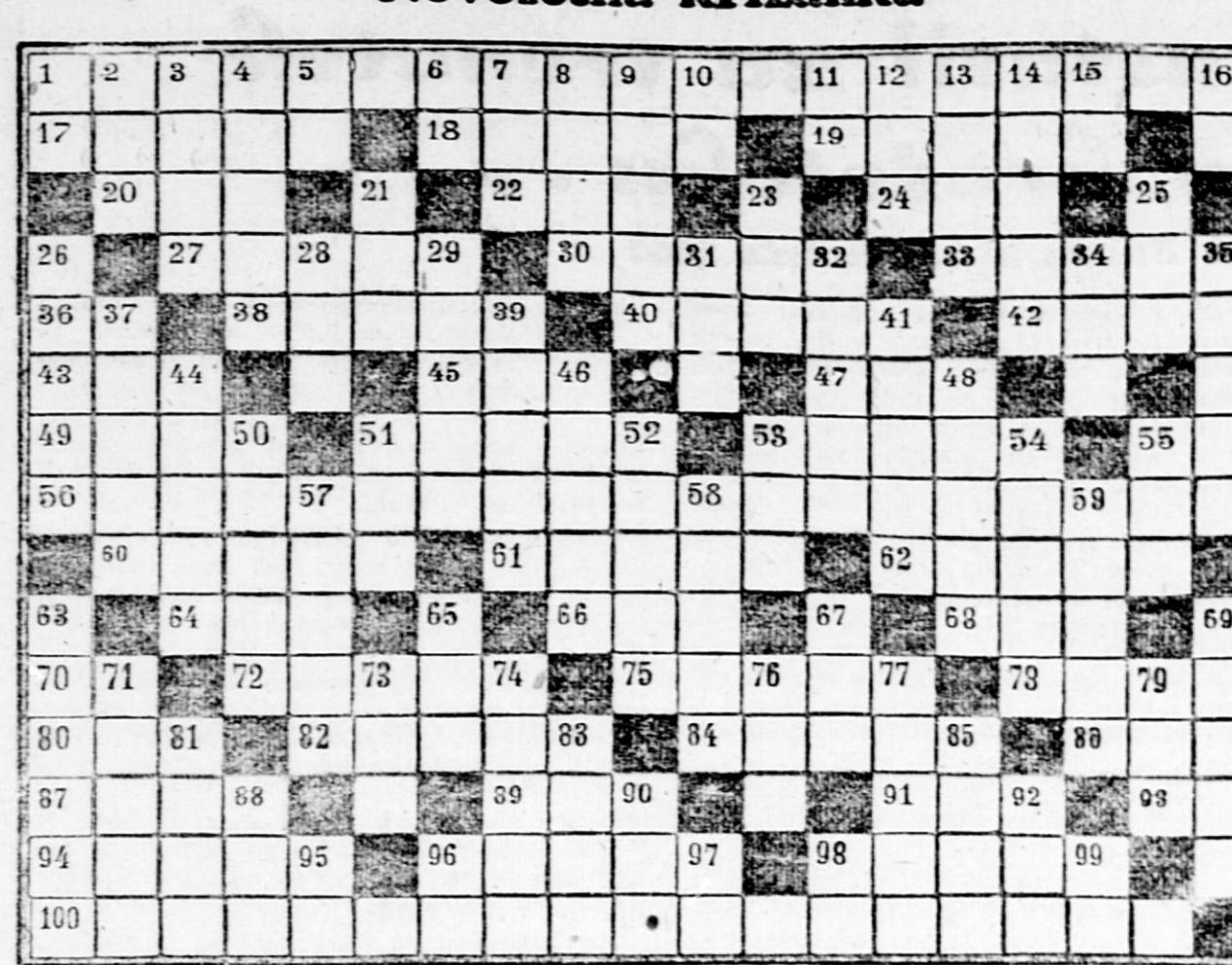
Ko že omenjam njegovo pisavo, naj primornim, da se ljudje pač ločimo tudi po pisavi. Tako so imeli nekateri gospodje gladičko čitljivo ali celo lepo pisavo (Bulovec, Val, Levičnik, Nagode, dr. Toplak, dr. Kaiser, Stöckel, Žebre). Toda nekateri gospodje so pisali tako kakor da brije burja ali pada dež po papirju. Tako čitanje in prepisovanje je bilo težko in zamudno. Maršikaj je bilo treba crke »buhabitarje«, kakor smo takrat rekli, ali pa jih celo s povečalnim steklom ugotavljali. Tudi nekateri takratni pisarniški uradniki so imeli krasno, da naravnost kaligrafično pisavo, npr. Schott, Šinkovec, Negovetič. V poznejši današnji dobi še marsikateri drugi.

Od nekdanjih izvršilnih organov je pisal naravnost krasno že zdavnaj pokojni Komar. Krasno, da naravnost kaligrafično pisavo je imel tudi nekdanji priljubljeni ko-

mom. Mnogo škode povzroča med živino. Ko začuti žival prisotnost snafujev, poste ne nemira, podere ograje in se razbeži na vse strani. Ce naleti na kako žival glavna kolona snafujev, ostanejo od nje v kratkem času le še bele kosti. Lepšega okostnjaka si ne moreš mislit, kakor ga puste snafuji. Snafuji napadajo tudi druge želke, gošenice in ostali mrčesi. V zapuščenih vaseh je kmalu konec sodobnega mrčesa, zlasti znanik tropskih stenic. S te strani so v neki metri te mravelje celo korne. Domacini se jih zelo boje.

Nekatere vrste mravelj potovalk potujejo samo po noči. Na svoj način so zanimive mravelje krtice. Naglo si kopijo rove pod zemljo, kjer potujejo. Na čelu take kolone so pionirji, ki gradijo rov, za njimi pa gredo ostale mravelje. Kilometre in kilometre potujejo skozi džungle in stepe čisto nevidno. Po vročih tropskih krajih so mravelje potovalk velika nezgoda, pred katero je človek skoraj brez moči. Za kmetijske kraje so lahko tudi koristne, ker uničujejo škodljive žuželke in gošenice.

Kolona mravelje potovalk sama po sebi je zanimiv pojav. Kakor prava vojska imata patrole, zaščito od zadaj in straže ob bočkah, ki svare svoje tovarišice pred nenadnimi nevarnostmi.

Novoletna križanka

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. začetek novoletnega vočila (ki se nadaljuje pod 56. in 100. vodoravno), 17. igra na karte, 18. spremja debutante, 19. prispevki, 20. nabrabi, Komaj izdelan, 22. dnevi rimljanskih kaledarja, 24. pregor trdi, da ima kratke noge, 27. mesto, ob katerem so 1. 1871 doživeljali Francoski budi obkuši. Tudi prijatelj Bischof je zelo lepo pisal. Ta dva sta bila takrat pri deželni vladi. Na finančnem ravnetljstu je Pravyky, vzorno pisal. Imenovanju trije so bili že priletni, ko smo bili še čisto mladi. Ze zdavnaj jih ni več na zemlji. Njihova pisava jim je še danes v čast spoštovati sem jih kot izkušene može in prav rad sem govoril z njimi. Svoje dni, ko še ni bilo pisalnih strojev, je bila lepa pisava zelo začenjena in upoštevana. To je bilo potrebno zlasti v predsedstvenih pisarnah, od koder so izhajali razni odloki o imenovanju ali upokojitvah ali pa dopisi na konzularne oblasti, ministristva ali kabinetno pisarno. Bilo je naravnost užitek gledati takšen dopis, ki se nam je zdel včasih kakor tiskan.

Pri sodišču pa je bila nujno potrebna čim hitrejša pisava. Predvsem zaradi razprav, v katerih smo bili pred 45 leti pritegnjeni kot zapisnikarji skoro vsi takratni pomožni uradniki. Tedaj je bilo potrebno pre hitro »sukatiti«. Ko pa je stopil na plan pisalni stroj, je »pohrustala vso ročno hirtrost, ustvaril manjšo zmotljivost, napravil zapisnike hčnejše, čitljivejše in okusnejše. Indigo papir« se je preselil na pisalni stroj, ker je z enkratnim tipkanjem natisknjen kar 5–6 odčisov z morčitimi napakami na enem ter istem mestu. Mislim, da je lepa ročna pisava z uvedbo pisalnega stroja zelo padla in da se število onih, ki lepo ali celo krasno pišejo, ni dvignilo. Naj bo pisalni stroj še tako praktična zadeva: tudi ročna pisava je lepa, zlasti vpiši v razne registre.

Napavljeno: 1. del telesa, 2. naval na denarni zavode, 3. grški bog, 4. dohodek drzave, 5. v sanitah, 6. kratica v krajinskih imenih, 7. število, 8. znanost, nauk, 9. zaledalska rastlina (ptičji lim), 10. srbohr. predlog, 11. predlog, 12. domača živila, 13. prav tak, 14. žepni pribor, 15. dva enaka soglasnika, 16. število, 21. del streha, 23. del voza, 25. mitičen, krasen, 26. vas pri Ljubljani, 28. glasbeni pojem, 29. potujoči pastir, 31. doba, razdobje, 32. jezero na Finskem, 34. obrtnik, 35. južni sad, 37. cerkveno petje, 39. država v Aziji, 41. žensko ime, 44. prekop, 46. star, ki se je zgordil že pred daljšim časom, 48. hunski vojskodvor, 50. plačan do delo, 51. del pribora, 52. gradbeni materjal, 53. trije enaki soglasniki, 54. kraj v Istri blizu Trsta, 55. okrajsano žensko ime, 57. star denar, 58. nekdaj prusko, kasnejši litovsko mesto, 59. dolodene barve, 63. evropsko velemesto, 65. filozof in grahov sovornik, 67. moško ime, 69. znali poželjenja, jeze, 71. velika, široka ulica, sprejemljive, 73. ocena, 74. spodnji del svinjske noge (množ.), 76. sahovska smrt, 77. moško ime, 79. angleško pivo, 81. odpadki, ki imajo sedaj vlogo ceno, 83. ptica roparica, 85. jezero v Sibiriji, 88. otok med Anglijo in Irsko, 90. češka pritridlelnica, 92. glej 22. vodoravno, 95. v drvu, 96. v pustu, 97. osebni zajmek, 98. v rovu, 99. kratica za označbo tujega jezika.

Rešitev križanke štev. 50

Vodoravno: 1. Bukarešta, 8. uporniki, 14. slepariti, 21. očko, 22. trd, 23. nrv, 24. led, 25. dur, 26. rž, 28. os, 29. okopati, 30. otopeni, 31. um, 32. pa, 33. bik, 35. Al, 37. et, 38. mil, 39. Avar, 40. pero, 41. raj, 42. ko, 43. ar, 45. čaj, 46. ol, 47. bo, 48. okolica, 53. dremati, 58. ep, 60. no, 61. sol, 62. dan, 63. neon, 66. Rim, 67. neuk, 69. Američani, 70. eparhija, 71. apertivi.

Napavljeno: 1. Barbarosa, 2. ko, 3. aks, 4. rosa, 5. sto, 6. trk, 7. Ado, 8. ura, 9. omi, 10. rt, 11. na, 12. Ivo, 13. Igo, 14. se, 15. let, 16. Edi, 17. adut, 18. rum, 19. Ir, 20. Ivalojski, 21. žival, 32. Piran, 34. kaj, 36. Leo, 37. Eva, 38. meč, 42. koli, 44. remi, 47. hor, 48. oda, 49. kan, 50. oni, 51. ide, 52. Ana, 53. dni, 54. eta, 55. ara, 56. tip, 57. ime, 59. pat, 61. se, 64. Er, 65. oh, 68. kl.

Novoletna zlogovnica

a – an – be – bo – cir – da – di
e – er – fi – ga – ge – ja – ka –
ku – lu – li – lo – lost – ma – na –
na – na – na – na – ni – no – no –
no – o – o – o – o – par – psa – ra –
ra – ret – ri – ri – ris – ro – sej –
sijsk – sko – šved – ta – taj – te –
tiv – ton – tva – va – va – vec –
vo – vo – za – za – zi – ža – ža.

Iz teh zlogovov sestavi 19 besed s pomenom: 1) Napoleonov primlek, 2) grški junak, 3) mesto v gornji Italiji, 4) mesto ob Črnom morju, 5) slovenski sklon (tuj.), 6) evropska država, 7) iončena piščal (tuj.), 8) mesto v Palestini, 9) mesto na Madagaskarju, 10) starogrško bojlisce, 11) slovenski gledališki igralec, 12) geometrijski lik (tuj.), 13) pobit, 14) slovenski pisatelj (u. 1887), 15) baltska država, 16) egipčansko božanstvo, 17) sejo v vrhniški okolici (v Cankarjevi drami), 18) vojaški čin (tuj.), 19) shramba na vozu (tuj.).

Prve črke, brane navzdol, in nato predzadnje navzgor, povede citat iz Prešernove Zdravljice. (»ske v 6. besedi velja za en glasnik.«)

Rešitev zlogovnice štev. 50

1) Svetovid, 2) orel, 3) evangelist, 4) Nitozemci, 5) Cerknica, 6) Romeo, 7) Jurka vas, 8) Turgenjev, 9) Aristoteles, 10) Islam, 11) Ogulin, 12) srceopag, 13) Radeče, 14) Gorenjsko, 15) rogač, 16) igrača.

Stoletnica rojstva Simona Gregorčića.

Bibliofilска izdaja Tavčarjevega »Cvetja v jesen« je podarjena Slovenskemu Družemu križu in Škofijski dobrodelni pisarni. Z nakupom knjige boste podprli delo teh dveh ustanov. Cena izvodu je dvesto hr.

SRECNO NOVO LETO ZELI

„C R O M“
CARINSKO POSREDNISTVO
IN SPEDICILSKI BIRO
L J U B L J A N A

“Metalia,”

trgovina s tehničnimi
predmeti

LJUBLJANA,

Gospodovska c. 16 — Tel. 32-88
plačuje vsakovrstne predmete, kovinе, stroje, steklenice, pločevinaste
sode, tekstilije — po najvišjih dnev-
nih cenah.

DELNIŠKA DRUŽBA**PIVOVARNE****„UNION“**

želi vsem svojim cenj. odjemalcem

SREČNO**NOVO****LETÖ****1945**

**Spominjajmo se brezljomcev,
čaramo za Žimsko pomnoč!**

last Klare, se je sproščeno oddahnila. Veselega srca pa je vrnila domov in dejala Klari, da je vse njen. Klara je kar poskodela od veselja in šla k Šivilji z blagom. Šivilja se ji je smejala, ko ji je pravila, da ne ve, kdo je ta dobrotnik.

»Ali ti ne pade na um? Jaz pa že vem!« se je delala prav važna.

»Kaj?« se je začudila Klara.

»Da, da, vem! Nihče drugi ni ta dobrotnik, kakor kar Jernejev sin; kar njemu se zahvaliti!«

Klara je bila v zadregi. Spomnila se je Loma! Da, ena in ista oseba. Brž se je vrnila domov in povedala materi.

»Da, pravi bo, prav nič ne znava misliti, saj ti je vendar Jernejev izročil zavoj.«

»Mat, tega pa ne boste dočakali!« ji je segla v besedo. »Kar vi se mu zahvaliti?«

»Ne bodi no otročja, saj si že šestnajsto leto dopolnila!«

»Ceprav bi dopolnila trideseto leto, bi s tem človekom ne upala govoriti — pregospodi je...«

»Malo prej si pa pravila, kako ti je simpatičen!«

»Saj še trdim! Na moč je vlijeden in prijaznegog pogleda, toda ne upam si stopiti preden!«

»Tebi se menda malo blede. Kar pri dnevu nekeri, bova pa enostavno molčali, saj on ne ve, da nama je znano, kdo te je obdaril!«

»Tako je prav, molčiva! se je razvesila Klara in šla past kozu.

11

Košir je imel jako lepo urejen cvetlični vrt. Sam je celi vrt vse v jih križal zdaj s to, zdaj z drugo vrsto. Vaščani so se mu illi, posebno krčmar je občudoval njevo sprefnost.